

Asia: VN/10025/2020

HE-luonnos laiksi ydinenergialain sekä Finanssivalvonnasta annetun lain 4 §:n ja Finanssivalvonnan valvontamaksuista annetun lain muuttamisesta sekä siihen liittyvät asetukset

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

VALTION YDINJÄTEHUOLTORAHASTO

16.6.2020, Dnro VYR 28/2020

Työ- ja elinkeinoministeriö

Energiaosasto

Viite: Lausuntopyyntö VN/10025/2020, 8.5.2020

HE-LUONNOS LAIKSI YDINENERGIALAIN SEKÄ FINANSSIVALVONNASTA ANNETUN LAIN 4 §:N
JA FINANSSIVALVONNAN VALVONTAMAKSUISTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA SEKÄ
SIIHEN LIITTYVÄT ASETUKSET – VALTION YDINJÄTEHUOLTORAHASTON LAUSUNTO

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Valtion ydinjätehuoltorahastolta lausuntoa otsikossa mainitusta

HE-luonnoksesta, joka koskee taloudellista varautumista ydinjätehuoltoon ja asiantuntemuksen varmistamista sekä Valtion ydinjätehuoltorahastoa. Valtion ydinjätehuoltorahaston hallinnoimien varojen sijoitustoiminta voisi olla nykyistä monipuolisempaa ja pitkäjänteisempää sekä

voisi sisältää laajempaa riskinottoa. Ydinjätehuoltovelvollisten olisi osallistuttava sijoitustoimintaan liittyvien riskien hallintaan ja takaisinlainausoikeutta rajoitettaisiin. Valtion ydinjätehuoltorahaston hallinnosta säädettäisiin nykyistä yksityiskohtaisemmin lakitasolla, johtokunnan kokoonpanoa uudistettaisiin ja johtokunnan operatiiviset tehtävät siirrettäisiin pääosin rahaston toimitusjohtajalle. Lisäksi HE-luonnos sisältää muutoksia Finanssivalvonnan valvontamaksuihin.

Valtion ydinjätehuoltorahasto esittää lausuntonaan seuraavaa.

Sisäpiiri-ilmoitus:

Sisäpiiri-ilmoitus liittyy vain takaisinlainaustoimintaan. Siinä yhteydessä Valtion ydinjätehuoltorahaston

johtokunta saa vakuuksien arviointia varten luottamuksellisia tietoja vain niistä yhtiöistä, jotka eivät ole julkisesti noteerattuja. Pörssiyhtiöiden osalta käytetään sen sijaan julkistettuja tilinpäätöstietoja eikä Valtion ydinjätehuoltorahasto pyydä niiltä luottamuksellisia tietoja vakuuksien arviointia varten.

Sijoitustoiminnan osalta Valtion ydinjätehuoltorahaston johtokunta ei tee itse yksittäisiä sijoituspäätöksiä

vaan hankkii sijoituspalvelut kokonaisuutena kilpailuttamalla ja siinä yhteydessä rahaston johtokunta määrittää mm. allokaatiot, limiitit ja mahdolliset muut periaatteet. Valtion ydinjätehuoltorahasto ei myöskään sijoita yksittäiseen osakkeeseen.

Valtion ydinjätehuoltorahaston näkemyksen mukaan sisäpiiri-ilmoitus ei ole tarpeen rahaston osalta edellä todetun perusteella.

Vastuut ja tehtävät:

Sijoitustoiminnan laajentuessa toimintaympäristö muuttuu ja Valtion ydinjätehuoltorahaston johtokunnan ja toimitusjohtajan vastuut kasvavat sekä toiminnan riskit lisääntyvät. HE-luonnoksessa

vastuut ovat osin epäselvät eri osapuolten välillä. Sen vuoksi esimerkiksi sijoituspäätösten osalta on tärkeää, että vastuut määritellään selvästi.

HE-luonnoksessa mainitaan seuraavat tehtävät, jotka ovat Valtion ydinjätehuoltorahaston näkemyksen mukaan epäselviä tai tarpeettomia. HE-luonnoksessa ja perusteluissa todetaan, että TEM voi antaa määräyksiä sijoittamisesta. Tarkoitetaanko tällä ennemminkin sijoittamisen toimintapuitteita tai reunaehtoja? Valtion ydinjätehuoltorahaston näkemyksen mukaan TEM ei ole sijoitusasiantuntija eikä sillä siten ole välttämättä sijoittamiseen liittyvää asiantuntemusta käytettävissä. Lisäksi 52 §:n (Valtion ydinjätehuoltorahaston sijoitustoiminnan johtaminen) 2. momentin kohta 3 (päättää niistä sijoitussuunnitelmassa määritellyistä yksittäisistä sijoituksista, jotka on määrätty johtokunnan tehtäväksi) on tarpeeton, sillä johtokunta ei päättä yksittäisistä sijoituksista. Sen sijaan johtokunta päättää allokatioista eri omaisuuslajeihin ja instrumentteihin sekä niihin liittyvistä limiiteistä.

Valtion ydinjätehuoltorahaston toimitusjohtaja on ollut ja HE-luonnoksen mukaan olisi jatkossakin sivutoiminen ja toimisi todennäköisesti TEM:stä käsin. Toimitusjohtajan asema voi komplisoitua uuden lain myötä muuttuvassa toimintaympäristössä, jossa rahaston tehtävät laajenevat ja mukana on myös uusia tehtäviä sekä niihin liittyviä vastuuta. Toimitusjohtajan vastuiden ja palomuurin suhteessa ministeriöön on oltava selkeät, jotta ristiriidat rahaston ja TEM:n välillä vältetään eikä niistä myöskään muodostu jääviysongelmia. Myös tehtävien hoitaminen edelleen osa-aikaisena ja loma-ajan järjestelyt on arvioitava, sillä uudet tehtävät edellyttävät mm. päiväkohtaista seurantaa. Niihin liittyvät vastuut myös kasvavat. Siksi on perusteltua, että TEM pyytää tältä osin lausunnon VM:ltä koskien myös virkamiesoikeudellista sääntelyä ja asemaa. Lisäksi nykyisen kaltainen mahdollisuus toimitusjohtajan sijaisuusjärjestelyihin on oltava jatkossakin.

Markkina-arvo

HE-luonnoksessa ei säädetä markkina-arvon käyttämisestä, vaikka sitä käsiteltiin sijoittamista

arvioineessa työryhmässä. Asialla on merkitystä mm. suojaosuuden ja sen täydentämisen sekä voitonjaon kannalta. Täydentämisvelvollisuuden pitäisi perustua sijoitusomaisuuden markkina-arvoon. Myös voitto pitäisi laskea sijoitusomaisuuden markkina-arvosta. Markkina-arvo pitäisi myös määritellä, jos se otetaan lopulliseen HE:een.

Muut havainnot

HE-luonnoksen yleisperusteluissa sivulla 7 kolmannessa kappaleessa käsitellään nykytilaa. Kappale on kuitenkin joiltakin osin epäselvä. Tekstissä olisi paremmin kuvattava, että nykymallia olisi laajennettava. Erityisesti lause ”Ottaen huomioon varautumisrahaston tarkoitus riskinoton lisääminen ei olisi mahdollista ilman että samalla otetaan käyttöön riskien hallintaa koskevat mekanismit” on epäselvä. Jos siihen lisätään termi ”nykymallissa”, lause muuttuu selkeämmäksi seuraavasti: ”Ottaen huomioon varautumisrahaston tarkoitus riskinoton lisääminen ei olisi nykymallissa mahdollista ilman että samalla otetaan käyttöön riskien hallintaa koskevat mekanismit.”

HE-luonnoksen 38 a §:ään on tuotu nykyisestä valtioneuvoston asetuksesta (koskee Valtion ydinjätehuoltorahastoa) johtokunnan tehtävät pääosin sellaisenaan joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta. Kohtaan 9 on lisätty toimintakertomus, jonka Valtion ydinjätehuoltorahasto on tähän asti toimittanut kohdan 10 mukaisesti. Kohdassa 10 mainitaan kuitenkin edelleen kertomus, joten se pitäisi tarpeettomana poistaa tai sen kohdalla pitäisi täsmentää, että tarkoitetaan kohdan 9 toimintakertomusta.

HE-luonnoksen 38 a §:n kohtaan 9 on lisätty velvoite määräajasta. Tällaista määräaikaa ei ole nykyisessä lainsäädännössä. Määräaikaa ei myöskään määritellä tässä HE-luonnoksessa. Tähän mennessä tilinpäätös on valmisteltu tammikuussa ja tilintarkastus on ollut helmikuussa. Valtion ydinjätehuoltorahasto on pyrkinyt nopeaan aikatauluun ja on tarvittaessa määrännyt ydinjätehuoltomaksut ehdollisina siten, että ne ovat voimassa, kun TEM vahvistaa rahaston tilinpäätöksen. Määräaikaa koskeva velvoite pitää määritellä lopullisessa HE:ssä tai

poistaa tarpeettomana.

Valtion ydinjätehuoltorahastolla ei ole huomautettavaa muihin lausuntopyynnössä mainittuihin lakimuutoksiin eikä asetuksiin.

Eva Liljeblom

johtokunnan puheenjohtaja

Jaana Avolahti

toimitusjohtaja

Elo Riitta

Työ- ja elinkeinoministeriö - Valtion ydinjätehuoltorahasto